

Utkast till lagrådsremiss Ett tillfälligt bemyndigande i smittskyddslagen med anledning av det virus som orsakar covid-19

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i utkastet till lagrådsremiss "Ett tillfälligt bemyndigande i smittskyddslagen med anledning av det virus som orsakar covid-19". Journalistförbundet har inte fått förslaget på remiss, men vill ändå lämna vissa synpunkter.

Regeringen vill ändra smittskyddslagen så att regeringen får större möjlighet att fatta snabba beslut under corona-pandemin. Journalistförbundet anser att det är viktigt att regeringen har bra verktyg och snabbt kan fatta beslut i syfte att minska smittspridningen. Det är dock viktigt att besluten vilar på demokratisk grund.

Enligt förslaget ska regeringen ges möjlighet att fatta beslut enligt följande bemyndigande i smittskyddslagen:

*" 6 a § Regeringen får meddela särskilda föreskrifter om
1. förhållandet mellan enskilda och det allmänna som gäller skyldigheter för enskilda
eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, om det
av smittskyddsskäl behövs för att hantera spridning av det virus som orsakar covid-19,
och (...)"*

Den föreslagna bestämmelsens tillämpningsområde är brett vilket motiveras med att det är svårt att förutse vilka typer av åtgärder som kan bli aktuella att vidta. I utkastet till lagrådsremiss redogör regeringen för exempel på åtgärder som skulle kunna rymmas inom tillämpningsområdet. Till exempel nämns "tillfällig nedstängning av sociala och kulturella mötesplatser". Det finns också exempel på åtgärder som inte anses omfattas, till exempel införande av utgångsförbud. Journalistförbundet har förståelse för att det i detta läge kan vara svårt att förutse vilka åtgärder som kan anses behövas för att möta corona-pandemin. Enligt Journalistförbundet är dock bestämmelsens tillämpningsområde för brett. Det bör tydligare framgå av bestämmelsen vilka typer av åtgärder som regeringen har rätt att besluta om. Detta skulle bidra till att öka rättssäkerheten om regeringen behöver fatta beslut med stöd av bemyndigandet under corona-pandemin.

Det framgår av utkastet till lagrådsremiss att det grundlagsskyddade området är fredat. Det innebär till exempel att regeringens befogenheter inte kommer att gälla på tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagens område. Enligt Journalistförbundet finns det dock anledning att ifrågasätta hur bemyndigandet förhåller sig till den allmänna yttrandefriheten utanför grundlagens område. Det kan till exempel ifrågasättas om det är möjligt att reglera sociala medier, där grundlagsskydd normalt inte gäller, inom ramen för den nya bestämmelsen. Vi ser just nu hur länder runt om i Europa gör inskränkningar i yttrandefriheten med hänvisning till corona-pandemin. Journalistförbundet utgår ifrån att den svenska regeringen inte har några sådana ambitioner. Det får dock inte råda några tvivel i detta läge om att den svenska yttrandefriheten inte inskränks i och med förslaget.

Journalistförbundet noterar att det införs en skyldighet att inhämta riksdagens godkännande. Denna bestämmelse är formulerad på följande sätt:

"6 b § Föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 a § ska snarast underställas riksdagens prövning."

Det är positivt ur rättssäkerhetssynpunkt att riksdagen har möjlighet att ta ställning till regeringens beslut. Att regeringen ges ett stort handlingsutrymme och att besluten sedan bekräftas av riksdagen är dock främmande för den svenska rättsordningen. Det föreslagna förfarandet innebär att regeringens förslag inte kommer att bli föremål för insyn och debatt på samma sätt som ett riksdagsbeslut vilket är negativt ur demokratisk synpunkt – inte minst när det gäller möjligheten att journalistiskt bevaka beslutsprocessen. Journalistförbundet förstår att det i kristider kan finnas anledning att använda okonventionella medel. Samtidigt anser Journalistförbundet att det är viktigt att vi även under kristider värnar våra demokratiska principer och inte inför regler som riskerar att bli normerande när krisen väl är över. Mot den bakgrunden ifrågasätter Journalistförbundet lämpligheten i det tillvägagångssätt som regeringen föreslår. Enligt Journalistförbundet bör regeringen istället ges ett mer detaljerat och tydligare avgränsat bemyndigande. Regeringen bör sedan återkomma till riksdagen om det bemyndigandet behöver utökas ytterligare.

Ulrika Hyllert
Förbundsordförande
Journalistförbundet